

SAMEN INCLUSIEF HOGER ONDERWIJS REALISEREN

Jaarverslag 2018

Steunpunt
Inclusief
Hoger
Onderwijs

COLOFON

Het jaarverslag 2018 wordt gepubliceerd ter uitvoering van het Convenant Steunpunt Inclusief Hoger onderwijs

Eindredactie en coördinatie: Valérie Van Hees - Coördinator SIHO
Verantwoordelijke Uitgever: Dr. Imran Uddin - Voorzitter SIHO

Redactieadres
Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs
Hoogpoort 15
9000 Gent

Het jaarverslag is elektronisch beschikbaar via:
www.siho.be/over-ons

Inhoudstafel

Voorwoord	5
Het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs	7
1 Missie	9
2 Visie	10
3 Waarden	10
4 Structuur	11
5 Strategische doelstellingen	17
Werkingsjaar 2018	23
1 Een verbindend netwerk tussen de instellingen hoger onderwijs	24
2 Een krachtige en ondersteunende brugfunctie	30
3 Strategische partnerschappen en netwerken	34
4 Onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs stimuleren	37
5 Informatieverstrekking en positieve beeldvorming	40
Slotbeschouwing	45

Voorwoord

Het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) zet met zijn beleidsplan ‘Samen inclusief hoger onderwijs realiseren’ bakens uit voor de periode 2017-2019. Voorliggend rapport zoomt in op de werking, acties en realisaties van het SIHO tijdens het werkingsjaar 2018.

Het eerste hoofdstuk schetst het SIHO als organisatie. Het beschrijft de missie, de visie, de waarden en de bestuurlijke werking van het SIHO, alsook de vijf strategische doelstellingen waarvoor het SIHO zich engageert in de periode 2017-2019. Het tweede hoofdstuk belicht de initiatieven die het voorbije jaar genomen zijn door en met het SIHO. In de slotbeschouwing reflecteert het SIHO over het voorbije werkingsjaar en werpt het een blik vooruit op het werkingsjaar 2019.

Het SIHO wil met dit rapport al zijn partners terdege informeren over de realisaties en de werking van het SIHO, maar wil evenzeer met dit rapport zijn partners inspireren om ook de volgende jaren de krachten te bundelen om samen inclusief hoger onderwijs te realiseren.

Namens het SIHO,

Valérie Van Hees
Coördinator SIHO

Dr. Imran Uddin
Voorzitter SIHO

Het Steunpunt Inclusief Hoger onderwijs

Dit hoofdstuk beschrijft de missie, de visie, waarden en de bestuurlijke werking van het SIHO, alsook de vijf strategische doelstellingen en actiepunten van het SIHO voor de periode 2017-2019.

Het SIHO is decretaal verankerd en betreft een samenwerkingsverband tussen de vijf associaties van universiteiten en hogescholen en de Vlaamse Regering. Een convenant omschrijft de kerntaak van het SIHO, met name de Vlaamse hogescholen en universiteiten en hun personeel begeleiden en ondersteunen bij de implementatie van de VN-conventie van 13 december 2006 over de rechten van personen met een handicap.

Het SIHO ondersteunt de Vlaamse hogescholen en universiteiten bij het creëren van gelijke kansen én volwaardige participatie van studenten met een functiebeperking aan het hoger onderwijs.

Het SIHO informeert de hoger onderwijsinstellingen over de meest recente regelgeving, ondersteunt hen om een beleidsplan uit te werken, en ontwikkelt materiaal om de hoger onderwijsinstellingen te helpen om hun inclusief beleid in de praktijk om te zetten.

Het SIHO vormt een brugfunctie tussen de instellingen hoger onderwijs en de Vlaamse overheid en relevante beleidspartners.

Het SIHO speelt ook een rol in het informeren en sensibiliseren van de bredere samenleving over inclusief hoger onderwijs.

Het SIHO organiseert vormingen, ontmoetingsdagen, geeft advies op maat en biedt informatie aan via zijn website, Facebookpagina en nieuwsbrief.

De sterkte van het SIHO is dat de vijf associaties van universiteiten en hogescholen hun krachten bundelen om samen inclusief hoger onderwijs te realiseren.

2

Visie

Het SIHO beschouwt inclusie als een belangrijke hefboom om onze samenleving te versterken en sociale rechtvaardigheid te bevorderen. Het SIHO baseert zich op het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Twee belangrijke pijlers voor het werk van het SIHO zijn inclusie via universeel ontwerp en inclusie via redelijke aanpassingen.

3

Waarden

Betrokkenheid, verbinding en innovatie kenmerken de aanpak van het SIHO. Het SIHO wil zich betrokken voelen met elke onderwijsinstelling hoger onderwijs en met hen, beleidsinstanties hoger onderwijs en de overheid een dynamisch netwerk vormen waarin ze in openheid, vertrouwen, en in gelijkwaardigheid samen kunnen nadenken en krachtlijnen kunnen uittekenen om inclusief hoger onderwijs te realiseren. Door vooruit te denken, kansen te zien en bruggen te bouwen voor samenwerking, wil het SIHO uitgroeien tot een inspirator en trendsetter inzake inclusief hoger onderwijs, zowel regionaal als internationaal.

Structuur

Arteveldehogeschool is de administratief coördinerende instelling van het SIHO. Een team, samengesteld uit een coördinator en projectmedewerkers, zet het beleid in de praktijk in.

De kwaliteit van de werking van het SIHO wordt opgevolgd door een dagelijks bestuur. Elke associatie vaardigt hiertoe één promotor af die onder leiding van de voorzitter van het SIHO de coördinator van het SIHO aanstuurt. Het promotorenoverleg is verantwoordelijk voor het opmaken van het meerjarenplan en het jaarlijkse actieplan, het personeelsbeleid, de aansturing van de SIHO-coördinator, het bekrachtigen van overeenkomsten met derden, de opvolging van de engagementen genomen door elke partner, de financiële opvolging, het opvolgen, evalueren en bijsturen van de (dagelijkse) werking, het opvolgen van de rapportages ten behoeve van de overheid en van de stuurgroep en het akkoord geven voor de vorm en inhoud van publicaties van het SIHO.

De vertegenwoordigers van het promotorenoverleg zijn:

Dr. Imran Uddin	Directeur onderwijs en studentenbeleid Arteveldehogeschool voorzitter SIHO
Valérie Van Hees	Coördinator SIHO
Marc Verdyck	Directeur studentenzaken Thomas More promotor SIHO namens Associatie KU Leuven
Caroline Andries (Prof. dr.)	Klinische en Levensloopspsychologie VUB promotor SIHO namens Universitaire Associatie Brussel
Els Swijns	Zorgcoördinator UHasselt promotor SIHO namens Associatie Universiteit Hogescholen Limburg
Daniel Boeykens	Projectcoördinator Studieadvies en studentenbegeleiding UAntwerpen promotor namens Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen
Ria Vermote	Coördinator sociaal beleid Howest promotor SIHO namens de Associatie Universiteit Gent

Het promotorenoverleg kwam in 2018 samen op dd.22.03.2018, dd.12.06.2018, dd.27.09.2018 en dd.15.11.2018.

Daarnaast wordt de werking geborgd door een stuurgroep waarin naast een vertegenwoordiging van de vijf associaties, ook belanghebbenden en de overheid zijn vertegenwoordigd. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de bewaking van het tijds kader, zoals vermeld in het meerjarenplan, de aansturing en opvolging van de uitvoering van het meerjarenplan, de controle op de financiële uitvoering van het meerjarenplan en de begroting, het uitbrengen van advies over aanpassingen aan het meerjarenplan, en het vastleggen van het ontwerp van jaarplan, ontwerpbegroting en ontwerp van jaarrekening en jaarverslag van het Steunpunt.

De vertegenwoordigers van de stuurgroep zijn:

Dr. Imran Uddin	Directeur onderwijs en studentenbeleid Arteveldehogeschool voorzitter SIHO
Valérie Van Hees	Coördinator SIHO
Marc Verdyck	Directeur studentenzaken Thomas More promotor SIHO namens Associatie KU Leuven
Caroline Andries (Prof. dr.)	Klinische en Levensloopspsychologie VUB promotor SIHO namens Universitaire Associatie Brussel
Els Swijns	Zorgcoördinator UHasselt promotor SIHO namens Associatie Universiteit Hogescholen Limburg
Daniel Boeykens	Projectcoördinator Studieadvies en studentenbegeleiding UAntwerpen promotor namens Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen
Ria Vermote	Coördinator sociaal beleid Howest promotor SIHO namens de Associatie Universiteit Gent

Ann Dewicke	Coördinator Dienst Student en Functiebeperking KU Leuven stuurgroep lid SIHO namens Associatie KU Leuven
Annemie De Rouck	Adviseur regelgeving en studentenbegeleiding EHB stuurgroep lid SIHO namens Universitaire Associatie Brussel
Sofie Leekens	Coördinator functiebeperking - zorgbeleider PXL stuurgroep lid SIHO namens Associatie Universiteit- Hogescholen Limburg
Jo Lebeer (Prof. dr.)	Handicapstudies UAntwerpen stuurgroep lid SIHO namens Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen
Charlotte De Lange	Aanspreekpunt Student en functiebeperking Universiteit Gent stuurgroep lid namens de Associatie Universiteit Gent
Patrick Willems	Vertegenwoordiger Departement Onderwijs
Sofie Landuyt	Raadgever Kabinet Minister Crevits Onderwijs
Marijke De Pauw	Vertegenwoordiger Unia
Vlaamse Vereniging Studenten	Vertegenwoordiger VVS

De stuurgroep kwam in 2018 samen op dd.16.04.2018 en dd.17.12.2018.

Via regelmatig overleg met aanspreekpunten en beleidsmakers van de instellingen hoger onderwijs krijgt het SIHO voeling met de noden van de onderwijsinstellingen. Het samenspel van overlegorganen garandeert dat het SIHO zijn missie vanuit een onderwijskundige en maatschappelijke invalshoek vormgeeft.

Strategische doelstellingen

In het 'beleidsplan samen inclusief hoger onderwijs realiseren' omschrijft het SIHO zijn ambities voor de periode 2017-2019 in vijf strategische doelstellingen:

- (1) Het creëren van een verbindend netwerk tussen onderwijsinstellingen hoger onderwijs waarin de deskundigheid inzake inclusief hoger onderwijs continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd
- (2) Het vormen van een krachtige en ondersteunende brugfunctie tussen onderwijsinstellingen, de overheid en beleidsinstanties hoger onderwijs
- (3) Het uitbouwen van strategische partnerschappen, zowel regionaal en internationaal
- (4) Het stimuleren van een onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs
- (5) Het versterken van een positieve beeldvorming rond inclusief hoger onderwijs

Elke ambitie formuleert doelstellingen en/of actiepunten. Deze zijn een vertaling van de behoeften die naar voren zijn gekomen uit de evaluatie van de aanspreekpunten en besprekingen met de overheid en de stuurgroep.

Het SIHO stelde voor de realisatie van het meerjarenplan volgend tijdspad voorop:

	TIJDSPAD		
	2017	2018	2019
SD1. Het SIHO creëert een verbindend netwerk tussen de instellingen hoger onderwijs waarin de deskundigheid inzake inclusief hoger onderwijs continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd.			
OD.1 Het SIHO creëert een netwerk voor aanspreekpunten waarin hun deskundigheid continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd.			
Advieslijn voor aanspreekpunten	x	x	x
Digitaal platform voor aanspreekpunten waarop thematisch relevante informatie wordt ontsloten	x	x	x
Werkgroep/intervisie ondersteuningsmodel (GON), speciale onderwijsleermiddelen en pedagogische begeleiding	x	x	x
Werkgroep/intervisie redelijke aanpassingen en stage	x	x	x
Werkgroep/intervisie universeel ontwerp, leerresultaten, en digitale toegankelijkheid		x	x
OD.2 Het SIHO biedt advies, vorming en coaching om inclusief onderwijs in het diversiteitsbeleid en onderwijspraktijk van de instellingen hoger onderwijs te verankeren			
Vraaggestuurd advies	x	x	x
Aanbodgestuurde coaching		x	x
Studiedag rond nader te bepalen thema's		x	x
OD.3 Het SIHO ontwikkelt leidraden om inclusief onderwijs in de praktijk om te zetten.			
Leidraad ondersteuningsmodel (GON)	(x)	x	
Leidraad stage	x		
Leidraad redelijke aanpassingen en leerresultaten		x	

	TIJDSPAD		
	2017	2018	2019
Leidraad universeel ontwerp en gedifferentieerd onderwijs		(x)	x
Leidraad digitale toegankelijkheid		x	
OD.4 Het SIHO voorziet expertisedeling tussen aanspreekpunten en begeleiders hoger onderwijs ondersteuningsmodel (GON)			
Intervisiemomenten aanspreekpunten en begeleiders hoger onderwijs ondersteuningsmodel (GON)		x	x
SD2. Het SIHO vormt een krachtige en ondersteunende brugfunctie tussen de onderwijsinstellingen, de overheid en relevante beleidsinstanties.			
OD1. Het SIHO informeert onderwijsinstellingen en beleidsinstanties over decretale wijzigingen van de overheid en formuleert aanbevelingen om die efficiënt in de praktijk om te zetten.			
Regelgeving en decretale wijzigingen nauw opvolgen - regelmatig overleg met de overheid	x	x	x
Instellingen hoger onderwijs adequaat informeren over decretale wijzigingen	x	x	x
Suggesties formuleren om de wijzigingen efficiënt in de praktijk om te zetten	x	x	x
OD2. Het SIHO formuleert knelpunten en aanbevelingen aan de overheid op vlak van inclusief hoger onderwijs			
Knelpunten en aanbevelingen toelatingsvoorwaarden	x		
Knelpunten en aanbevelingen ondersteuningsmodel hoger onderwijs	x	x	
Knelpunten en aanbevelingen procedures cel SOL en VAPH	x	x	

	TIJDSPAD		
	2017	2018	2019
Knelpunten en aanbevelingen omtrent ontwikkeling en uitbouw van een centrale digitale databank van leermaterialen uitgeverijen.		X	X
SD3. Het SIHO bouwt strategische partnerschappen en netwerken verder uit, zowel regionaal als internationaal.			
Versterken partnerschap met de onderwijsinstellingen hoger onderwijs, de overheid en beleidsinstanties (hoger) onderwijs	X	X	
Versterken partnerschap middenveld en LINK-netwerk	X	X	X
Verkennen van verdere (internationale) samenwerkingen		X	X
SD4. Het SIHO stimuleert het onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs			
Relevante onderzoeksthema's rapporteren aan de onderzoeksgroepen van universiteiten en Hogescholen	X	X	X
Fondsen en samenwerkingsmogelijkheden inzake onderzoek inclusief hoger onderwijs verkennen		X	X
SD5. Het SIHO verstrekt informatie en versterkt positieve beeldvorming rond inclusief hoger onderwijs			
Good practices (nationaal en internationaal) opvolgen	X	X	X
Gezicht geven aan good practices en getuigenissen over inclusief hoger onderwijs via website, facebook, nieuwsbrief	X	X	X
Infographics over studeren met een functiebeperking		X	X
Website actualiseren en onderhouden	X	X	X

Werkingsjaar 2018

Dit hoofdstuk belicht de initiatieven die het voorbije jaar genomen zijn door en met het SIHO. Het hoofdstuk volgt de structuur van de vijf strategische doelstellingen en actiepunten. Dit laat het bestuur en de overheid toe om te monitoren in welke mate het Steunpunt zijn ambities realiseert.

Een verbindend netwerk tussen de instellingen hoger onderwijs

Het eerste strategische doel 'Het SIHO creëert een verbindend netwerk tussen de instellingen hoger onderwijs waarin de deskundigheid inzake inclusief hoger onderwijs continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd' omvat drie operationele doelen.

- (1) Het SIHO creëert een netwerk voor aanspreekpunten waarin hun deskundigheid inzake inclusief hoger onderwijs continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd.
- (2) Het SIHO biedt advies, coaching en vorming om inclusief onderwijs in het diversiteitsbeleid en de onderwijspraktijk van de instellingen hoger onderwijs te verankeren.
- (3) Het SIHO ontwikkelt leidraden om inclusief hoger onderwijs in de praktijk om te zetten.

Het SIHO creëert een netwerk voor aanspreekpunten waarin hun deskundigheid inzake inclusief hoger onderwijs continu en duurzaam wordt gedeeld en bevorderd.

Om de deskundigheid van de aanspreekpunten te bevorderen voorziet het SIHO in:

- (1) Een advieslijn voor aanspreekpunten
- (2) Een databank waarin relevante informatie wordt ontsloten
- (3) Intervisie- en werkgroepvergaderingen

(1) Een advieslijn voor aanspreekpunten

Aanspreekpunten kunnen steeds via e-mail en telefoon hun vragen stellen en daarop een antwoord ontvangen. In het voorbije jaar beantwoordde het SIHO 105 vragen uit de praktijk van instellingen hoger onderwijs. Het exacte aantal ligt nog hoger, gezien aanspreekpunten ook vragen stellen op informele momenten. De vragen betroffen de thema's redelijke aanpassingen, specifieke functiebeperkingen, universeel ontwerp, stage, transitie naar werk, internationale mobiliteit, pedagogische hulp, tolkondersteuning en onderwijshulpmiddelen en studentenparticipatie.

De vragen kwamen van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen, Arteveldehogeschool, Odisee, Howest, UCLL, Karel de Grote-Hogeschool, PXL-Hogeschool, Thomas More, Vives, Hogeschool Gent, Erasmushogeschool Brussel, Luca School of Arts, Hogere Zeevaartschool Antwerpen, Universiteit Gent, Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Antwerpen, Universiteit Hasselt en de Vrije Universiteit Brussel.

Bij individuele vragen peilde het SIHO nadien zo veel mogelijk of het antwoord geholpen heeft. Uit de feedback bleek algemene tevredenheid.

(2) Een digitaal platform voor aanspreekpunten

In 2017 ontwikkelde het SIHO een digitaal platform waarop het voor de instellingen hoger onderwijs thematisch relevante informatie rond inclusief hoger onderwijs aanbiedt. De databank is bereikbaar via www.siho.be/databank en ontsluit informatie rond het ondersteuningsmodel, functiebeperkingen, registratie, redelijke aanpassingen, ondersteuningsmogelijkheden voor studenten, universeel ontwerp, stage en werk, inclusieve mobiliteit, en studenteninspraak. In 2018 werd de databank gemigreerd naar de digitale leeromgeving Canvas. De inhoud van de databank wordt gradueel uitgebouwd.

(3) Intervisie- en werkgroepvergaderingen

In 2018 organiseerde het SIHO zeven intervisiedagen voor aanspreekpunten en studentenbegeleiders (dd.06.02.2018, dd.26.03.2018, dd.20.04.2018, dd. 04.05.2018, dd.11.06.2018, dd.09.10.2018 en dd.13.11.2018). De opkomst was telkens hoog en de evaluaties waren positief. Een verslag van de intervisiedagen is terug te vinden in de databank van het SIHO.

Het SIHO biedt advies, coaching en vorming om inclusief onderwijs in het diversiteitsbeleid en de onderwijspraktijk van de instellingen hoger onderwijs te verankeren

Om inclusief onderwijs in het diversiteitsbeleid en de onderwijspraktijk van de instellingen hoger onderwijs te verankeren, organiseert het SIHO:

- (1)** Vraaggestuurd advies aan instellingen hoger onderwijs
- (2)** Aanbodgestuurde coaching voor instellingen hoger onderwijs
- (3)** Jaarlijks een studiedag rond een specifiek thema voor instellingen hoger onderwijs

(1) Vraaggestuurd advies aan instellingen hoger onderwijs

Het SIHO voorzag Odisee, PXL Hogeschool, Hogeschool Gent, Thomas More, UCLL, Arteveldehogeschool, Artesis Plantijnhogeschool, Karel De Grote Hogeschool, Hogeschool West-Vlaanderen, Luca School of Arts, Vives, Erasmushogeschool Brussel, Artesis Plantijnhogeschool, Hogere Zeevaartschool Antwerpen, Universiteit Hasselt, Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Vrije Universiteit Brussel, KU Leuven, in advies op maat rond inclusief hoger onderwijs, universeel ontwerp en redelijke aanpassingen.

(2) Aanbodgestuurde coaching voor instellingen hoger onderwijs

Het SIHO voorzag in een intervisiegesprek en/of vorming aan Artesis Plantijn Hogeschool (dd.02.02.2018, dd.08.03.2018 en 03.07.2018), Arteveldehogeschool (dd.19.04.2018 en dd.05.05.2017), Thomas More (dd.22.01.2018 en dd.16.03.2018), Erasmushogeschool Brussel (dd.23.02.2018 en dd.15.11.2018), Hogeschool West-Vlaanderen (dd.17.04.2018), Luca School of Arts (dd.27.04.2018, dd.03.05.2018, dd.04.05.2018 en dd.08.05.2018), PXL Hogeschool (dd.17.05.2018), Odisee (dd.19.03.2018, dd.25.05.2018, 19.10.2018, dd.13.12.2018), Universiteit Antwerpen (dd.19.01.2018), Hogeschool Gent (dd.15.10.2018), Associatie KU Leuven (dd.19.12.2018), en Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen (dd.28.11.2018). De inhoudten werden steeds op maat van de instelling hoger onderwijs of organisatie afgestemd.

(3) Studiedagen

Op 6 september 2018 organiseerde het SIHO een studienamiddag 'Inclusief hoger onderwijs: van beleid naar praktijk'. Het SIHO verwelkomde meer dan 100 deelnemers. Naast vertegenwoordigers van het Kabinet Onderwijs, het Departement Onderwijs en Vorming en het Departement Gelijke kansen, het Vlaams Parlement, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, de Vlaamse Hogescholenraad en de Vlaamse Vereniging Studenten, waren ook alle instelling hoger onderwijs van de vijf associaties goed vertegenwoordigd, net als organisaties uit het middenveld. In het voorwoord blikte Simon Van Damme, raadgever Hoger onderwijs van Minister van Onderwijs Hilde Crevits, terug op de realisaties binnen het Sociaal beleid binnen deze legislatuur. De Universiteit Gent, Odisee, Howest en Erasmushogeschool Brussel presenteerden hun ondersteuningsmodel en hun ervaringen hieromtrent. Ook een student van Erasmushogeschool Brussel vervoegde het panel. In de presentatie 'Inclusief Hoger Onderwijs: groeikansen succesvol aanpakken' lichtte het SIHO het evaluatierapport over de nieuwe regeling toe en zoomde het SIHO in op groeikansen om volwaardig inclusief hoger onderwijs te realiseren. Als voorzitter van het SIHO reflecteerde Dr. Imran Uddin, over de nieuwe regeling en de studienamiddag en het nieuwe academiejaar. Een uitgebreid verslag werd opgenomen in de nieuwsbrief van september 2018.

Het SIHO ontwikkelt leidraden om inclusief onderwijs in de praktijk om te zetten

Het SIHO ontwikkelde de leidraad 'op stage met een functiebeperking: van beleid naar praktijk' om de instellingen hoger onderwijs en relevante partners informatie te geven over regelgeving inzake stage, alsook richtlijnen, materialen en inspiratie om het beleid en de ondersteuning van studenten met een functiebeperking op stage te optimaliseren. Ten einde een gestructureerd en kwalitatief assessment uit te voeren maakte het SIHO ook een overzicht van redelijke aanpassingen per functiebeperking die kunnen worden ingezet op de werkvloer, alsook een assessmentvragenlijst en een self-assessment voor studenten. De leidraad werd gelanceerd op de studiedag van dd.06.09.2018. Op de intervisiedag dd.09.10.2018 organiseerde het SIHO een vorming en intervisiemoment over de leidraad. Naast informatie over de regeling werd ook ingezoomd op casussen en groeikansen voor regelgeving.

Het SIHO volgde in 2018 de verdere uitwerking op van een leidraad universeel ontwerp en redelijke aanpassingen. Deze producten worden gefinaliseerd in het werkingsjaar 2019.

Een krachtige en ondersteunende brugfunctie

Het tweede strategische doel 'Het SIHO vormt een krachtige en ondersteunende brugfunctie tussen de onderwijsinstellingen, de overheid en relevante beleidsinstanties', omvat twee operationele doelen:

- (1)** Het SIHO informeert onderwijsinstellingen over decretale wijzigingen van de overheid
- (2)** Het SIHO formuleert knelpunten en aanbevelingen aan de overheid op vlak van inclusief hoger onderwijs

Het SIHO informeert onderwijsinstellingen over decretale wijzigingen van de overheid

Het SIHO volgde de regelgeving en decretale wijzigingen inzake studeren met een functiebeperking nauwgezet op, overlegde regelmatig met de Vlaamse overheid en informeerde de instellingen hoger onderwijs over decretale wijzigingen. In het werkingsjaar 2018 communiceerde het SIHO op regelmatige basis actuele informatie naar de aanspreekpunten en koepelorganisaties over:

- (1) Het ondersteuningsmodel inclusief hoger onderwijs
- (2) Redelijke aanpassingen
- (3) Onderwijsleermiddelen - tolkondersteuning
- (4) Pedagogische hulp
- (5) Digitale ontsluiting
- (6) Inclusieve mobiliteit
- (7) Stage

Op de werkoverlegmomenten met de aanspreekpunten (dd. 06.02.2018 en dd.20.04.2018) werden alle thema's behandeld, en werden knelpunten en aanbevelingen van instellingen systematisch verzameld.

Het SIHO formuleert knelpunten en aanbevelingen

Het SIHO informeerde in 2018 de Vlaamse overheid en relevante beleidsinstanties over knelpunten en aanbevelingen inzake diverse topics rond inclusief hoger onderwijs.

(1) Het SIHO werkte samen met de Vlaamse overheid een nieuwe regeling uit voor de ontsluiting van digitale handboeken voor studenten met een functiebeperking. Vanaf 2019-2020 zal het SIHO in samenwerking met LIBIS en de bibliotheekdiensten van de KU Leuven Bibliotheken een eigen dienstverlening uitbouwen.

(2) Het SIHO bevroeg alle instellingen hoger onderwijs naar hun ervaringen en knelpunten over internationale mobiliteit van zowel inkomende als uitgaande studenten met een functiebeperking, en werkte met de Vlaamse onderwijsraad aan een advies over 'internationale mobiliteit voor studenten met een functiebeperking'. Dat advies werd uitgebracht op dd.13.03.2018.

Het SIHO volgde een aantal van de aanbevelingen reeds op en is in verder overleg met de Vlaamse overheid over hoe het samen op Europees niveau een duurzamer beleid rond internationale mobiliteit kan uitwerken.

(3) Het SIHO schreef een nota voor Kom op tegen Kanker inzake het thema Adolescents and Young Adults met kanker. Deze aanbevelingen werden voorgesteld op het congres van Kom op tegen Kanker op dd.29.05.2018. Op dd.12.06.2018 had het SIHO met Kom op tegen Kanker een overleg met het Kabinet over de aanbevelingen. Aanpassingen in regelgeving (studietoelagen en kinderbijslag) en ook communicatie inzake terugvorderen leerkrediet werden succesvol opgevolgd.

(4) Het SIHO bezorgde aan de Vlaamse overheid en het Kabinet op dd.20.08.2018 een evaluatierapport over de implementatie van het ondersteuningsmodel inclusief hoger onderwijs. Deze evaluatie berust op een bevraging van alle instellingen hoger onderwijs. Op zijn studiedag van dd.06.09.2018 stelde het SIHO het evaluatierapport voor en zoomde het in op verdere groeikansen om volwaardig inclusief te realiseren. Deze nota werd ook aan de Vlaamse overheid bezorgd.

(5) Het SIHO is in overleg met de Cel Speciale Onderwijsleermiddelen (SOL) van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) rond de procedures van speciale onderwijsleermiddelen en tolkondersteuning, alsook over de pedagogische hulp en stage in het hoger onderwijs.

Strategische partnerschappen en netwerken

Het strategische doel 'Het SIHO bouwt strategische partnerschappen en netwerken verder uit, zowel regionaal als internationaal' omvat drie actiepunten:

- (1)** Het versterken van het partnerschap met de onderwijsinstellingen hoger onderwijs, de overheid en relevante beleidsinstanties (hoger) onderwijs
- (2)** Het versterken van zijn positie in het middenveld en in het internationale LINK-netwerk
- (3)** Het uitbouwen van nieuwe (inter)nationale samenwerkingen

Het versterken van het partnerschap met de onderwijsinstellingen hoger onderwijs, de overheid en relevante beleidsinstanties (hoger) onderwijs

Het SIHO overlegde met de Overleggroep sociaal beleid van VLHORA en de werkgroep Gelijke Kansen van de VLIR over de implementatie van het ondersteuningsmodel inclusief hoger onderwijs.

Het SIHO werkte samen met de Vlaamse onderwijsraad aan een advies over internationale mobiliteit van studenten met een functiebeperking.

Het SIHO zet in op de verdere afstemming met het leerplichtonderwijs en de CLB-sector. Het SIHO informeerde de directeurs van de CLB-koepels op dd.06.01.2018 over de krijtlijnen van de nieuwe regeling en beklemtoonde daarbij het belang van een warme informatieoverdracht. Op dd.20.10.2018 verzorgde het SIHO samen met het CLB een bijdrage 'studeren met een functiebeperking' op de studiedag bruggen bouwen tussen het secundair

en het hoger onderwijs van de Vlaamse onderwijsraad. Het SIHO gaf op dd.23.11.2018 ook samen met het CLB een bijdrage over inclusief onderwijs op de studiedag van ICOR in het Vlaams Parlement.

Het SIHO is in overleg met VDAB, GTB en de Cel Speciale Onderwijsleermiddelen (SOL) van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) in het kader voor een betere afstemming rond regelingen stage en de transitie naar de arbeidsmarkt.

Het versterken van zijn positie in het middenveld en in het internationale LINK-netwerk

Het SIHO maakt deel uit van het LINK-netwerk (Europese partnerinstellingen). Op dd.25.06-27.06.2018 was het SIHO aanwezig op de conferentie van de National Association of Disability Practitioners (NADP). Het SIHO verzorgde er een workshop over good practices van inclusief hoger onderwijs. Op dd. 26.06.2018 had het SIHO een werkoverleg met de LINK-partners.

Op dd.19.11.-20.11.2018 was het SIHO aanwezig op de conferentie van Handicap+Studie. Het SIHO verzorgde er een workshop over good practices van inclusief hoger onderwijs. Op dd. 20.11.2018 had het SIHO een werkoverleg met de LINK-partners.

Tussentijds waren er ook drie online-meetingen met het LINK-netwerk. Internationale uitwisselingen en samenwerkingen in Erasmus+-projecten werden besproken.

Het SIHO maakt deel uit van de werkgroep jongeren met kanker van Kom op tegen Kanker die knelpunten inventariseert rond het statuut van

jongvolwassenen met kanker. Het SIHO gaf input voor aanbevelingen rond studeren met kanker. Op dd.29.05.2018 was het SIHO aanwezig op het congres 'Jong en Kanker' waar de aanbevelingen werden voorgesteld. Op dd.12.06.2018 had het SIHO met Kom op tegen Kanker een overleg met het Kabinet over de aanbevelingen.

Het SIHO versterkte ook de samenwerking met het Erasmus Student Network, het Europese netwerk dat inzet op de internationale mobiliteit van studenten met een functiebeperking. Intussen vulden alle instellingen de toegankelijkheidsgegevens van hun campussen op de MappED!-website in.

Het uitbouwen van nieuwe internationale samenwerkingen

Het SIHO werd lid van de 'Inclusive Mobility Alliance', een project van het Erasmus Student Network, waarbij meer dan 20 Europese partners samenwerken om knelpunten inzake inclusieve internationale mobiliteit op te volgen.

Op dd.06.-08.06.2018 was het SIHO aanwezig op de conferentie van European Access Network in Den Haag. Het SIHO verzorgde er samen met de Vlaamse Onderwijsraad een workshop over inclusief hoger onderwijs.

Onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs stimuleren

Het strategische doel 'Het SIHO stimuleert het onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs' omvat drie actiepunten:

- (1) Het opvolgen van het wetenschappelijk onderzoek inzake inclusief hoger onderwijs
- (2) Relevante onderzoeksthema's rapporteren aan de onderzoeksgroepen van universiteiten en hogescholen
- (3) Fondsen en samenwerkingsmogelijkheden inzake onderzoek inclusief hoger onderwijs verkennen

Het SIHO volgt het wetenschappelijk onderzoek inzake inclusief hoger onderwijs op

Het SIHO volgde nauwgezet de wetenschappelijke literatuur op inzake inclusief hoger onderwijs en volgde (internationale) professionaliseringsactiviteiten inzake redelijke aanpassingen, inclusief onderwijs, toegankelijkheid, digitale toegankelijkheid, stage, werk, autisme, leerstoornissen, internationale mobiliteit en onlinehulpverlening.

Het SIHO rapporteert relevante onderzoeksthema's aan de onderzoeksgroepen van universiteiten en hogescholen

Het SIHO ging in overleg met onderzoeksgroepen van de Universiteit Gent, de KU Leuven, Thomas More en Arteveldehogeschool om uit te wisselen over lopend onderzoek rond inclusief onderwijs en maakte in zijn nieuwsbrieven de vertaalslag naar de praktijk (bv. bespreking lettertypes dyslexie, e.d.). Het SIHO volgt met de vakgroep Experimenteel-klinische

gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent een aantal masterproeven over inclusief hoger onderwijs op.

Het SIHO verkent onderzoeksfondsen en samenwerkingsmogelijkheden inzake onderzoek inclusief hoger onderwijs

Het SIHO begeleidt twee masterproeven rond 'studieren met een functiebeperking in het hoger onderwijs: academisch zelfconcept, emotioneel welbevinden en stress' en drie masterproeven rond de transitie van jongvolwassenen met ASS naar het hoger onderwijs aan de Vakgroep Experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent.

Het SIHO kreeg een projectsubsidie van het Fonds ICT ASD van de Koning Boudewijnstichting voor de uitbouw van een interactieve website voor de begeleiding van studenten met een autismespectrumstoornis. Het werkt deze begeleidingstool uit samen met de Universiteit Gent (Directie onderwijsaangelegenheden en experts van de Vakgroep Experimenteel-

klinische en gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent). Vanaf 2019-2020 zal de begeleidingstool aan alle studenten in het hoger onderwijs met autisme kunnen worden aangeboden.

Het SIHO diende met de Vlaamse overheid en drie internationale partners een projectvoorstel in rond inclusieve mobiliteit bij Erasmus+ (KA3).

Het SIHO diende met het Erasmus Student Network een project in rond inclusieve mobiliteit bij Erasmus+ (KA1). Het SIHO maakt deel van de Inclusive Mobility Alliance.

Het SIHO diende met twee internationale partners een projectvoorstel rond universeel ontwerp in bij Erasmus+ (KA2).

Informatieverstrekking en positieve beeldvorming

Het strategische doel 'Het SIHO verstrekt informatie en versterkt positieve beeldvorming rond inclusief hoger onderwijs' omvat vier actiepunten:

- (1) Good practices (nationaal en internationaal) opvolgen
- (2) Gezicht geven aan good practices en getuigenissen over inclusief hoger onderwijs via website, Facebook, nieuwsbrief
- (3) Infographics opmaken over studeren met een functiebeperking.
- (4) Website actualiseren en onderhouden

Het SIHO volgt good practices (nationaal en internationaal) op

Het SIHO volgde nauwgezet good practices inzake inclusief hoger onderwijs op van de Vlaamse instellingen hoger onderwijs en internationale partners. Het SIHO ontloot good practices inzake redelijke aanpassingen en begeleiding in zijn nieuwsbrief (bv. portretten waarbij het ook de good practices van onderwijsinstellingen in de kijker zet) en intervisiemomenten. Het SIHO focust op vraag van zijn partners in 2018 en 2019 op good practices uit Noord-Europa (UK, Ierland, Noorwegen en Zweden).

Het SIHO geeft gezicht aan good practices en getuigenissen over inclusief hoger onderwijs via website, Facebook, twitter en nieuwsbrief

Het SIHO geeft via zijn website, nieuwsbrief en sociale media gezicht aan good practices en getuigenissen over inclusief hoger onderwijs. In 2018 publiceerde het SIHO maandelijks een nieuwsbrief waarin het rapporteert over zijn werking, wetenschappelijke bijdragen vertaalt naar de onderwijspraktijk, en het brede publiek informeert over positieve beeldvorming inzake inclusief hoger onderwijs en aankomende studiedagen.

Infographics over studeren met een functiebeperking

Het SIHO participeerde in de besprekingen van de overleggroep van het kabinet inzake registratie en het ondersteuningsmodel. De raden van bestuur van zowel VUir en VUora kwamen in 2017 tot consensus omtrent de uniforme registratie en monitoring van studenten met een functiebeperking. Richtlijnen werden in 2018 verder uitgewerkt. Het SIHO wenst in nauw overleg en samenspraak met de koepelorganisaties infographics te ontwikkelen over de participatie van studenten met een functiebeperking aan het hoger onderwijs.

Het SIHO actualiseert en onderhoudt de website

Het SIHO vernieuwde de website om relevante informatie over inclusief hoger onderwijs aan studenten en instellingen, maar ook aan het bredere publiek aan te bieden. In 2018 werd het Engelstalig gedeelte uitgebreid zodat inkomende internationale studenten met een functiebeperking ook meer informatie vinden over de regelgeving en aanpak van studeren met een functiebeperking in Vlaanderen. In het kader van de GDPR-wetgeving publiceerde het SIHO ook een privacyverklaring op zijn website.

Slotbeschouwing

Met het beleidsplan ‘samen inclusief hoger onderwijs realiseren’ zetten de vijf associaties sterke bakens uit voor de periode 2017-2019. Het beleidsplan legt een sterke focus op materiaalontwikkeling voor instellingen, procesbegeleiding van instellingen en het vormen van een krachtige en ondersteunende brugfunctie tussen de onderwijsinstellingen, de Vlaamse overheid en beleidsinstanties hoger onderwijs. Daarnaast legt het aandacht op het uitbouwen van strategische partnerschappen, zowel regionaal en internationaal, en het stimuleren van een onderzoeksklimaat rond inclusief hoger onderwijs, informatieverstrekking en een positieve beeldvorming rond inclusief hoger onderwijs.

In het werkingsjaar 2018 zette het SIHO intensief in op de begeleiding van de instellingen bij het implementeren van de nieuwe regeling inclusief hoger onderwijs. Het SIHO organiseerde zeven intervisiedagen en een studiedag waar veel medewerkers van alle instellingen op aansloten. Naast de procesbegeleiding en advies op maat aan alle instellingen hoger onderwijs, ontwikkelde het SIHO ook ondersteunende materialen, zoals onder meer de leidraad stage en Engelstalige materialen om inkomende studenten met een functiebeperking terdege te begeleiden. Daarnaast versterkte het SIHO ook zijn brugfunctie met de Vlaamse overheid en bouwde het nieuwe (internationale) samenwerkingen uit rond thema's als inclusieve mobiliteit, redelijke aanpassingen, stage en de overstap naar werk.

Eind juni 2018 werden alle instellingen bevraagd over de implementatie van de nieuwe regeling en hun verdere ondersteuningsnoden. Het evaluatierapport toont aan dat de nieuwe regeling gedragen is door instellingen hoger onderwijs, en dat de regeling in de praktijk tot heel wat

voordelen leidt. Uiteraard zijn er nog groeikansen en ondersteuningsnoden, dit zowel in het beleid als in de praktijk, en ook op diverse domeinen zoals universeel ontwerp, internationale mobiliteit, stage-werkplekieren, begeleidingsinitiatieven en transitie.

Het SIHO zal in 2019 in nauw overleg met alle partners de gesignaleerde groeikansen opvolgen, en zal daarbij zelf dienstverlening uitrollen, zoals onder meer de digitale ontsluiting van handboeken voor studenten met een functiebeperking. Ook een begeleidingsinstrument voor studenten met autismespectrumstoornis wordt ontwikkeld en ter beschikking gesteld aan alle instellingen hoger onderwijs. Bij al deze initiatieven gaat het SIHO in dialoog met instellingen hoger onderwijs, en de Vlaamse overheid en boort het SIHO ook maximaal de aanwezige expertise uit de associaties aan bij de ontwikkeling en uitrol van de applicaties en dienstverlening. Op die manier wordt samen inclusief hoger onderwijs realiseren een duidelijke realiteit.

Steunpunt
Inclusief
Hoger
Onderwijs

www.siho.be